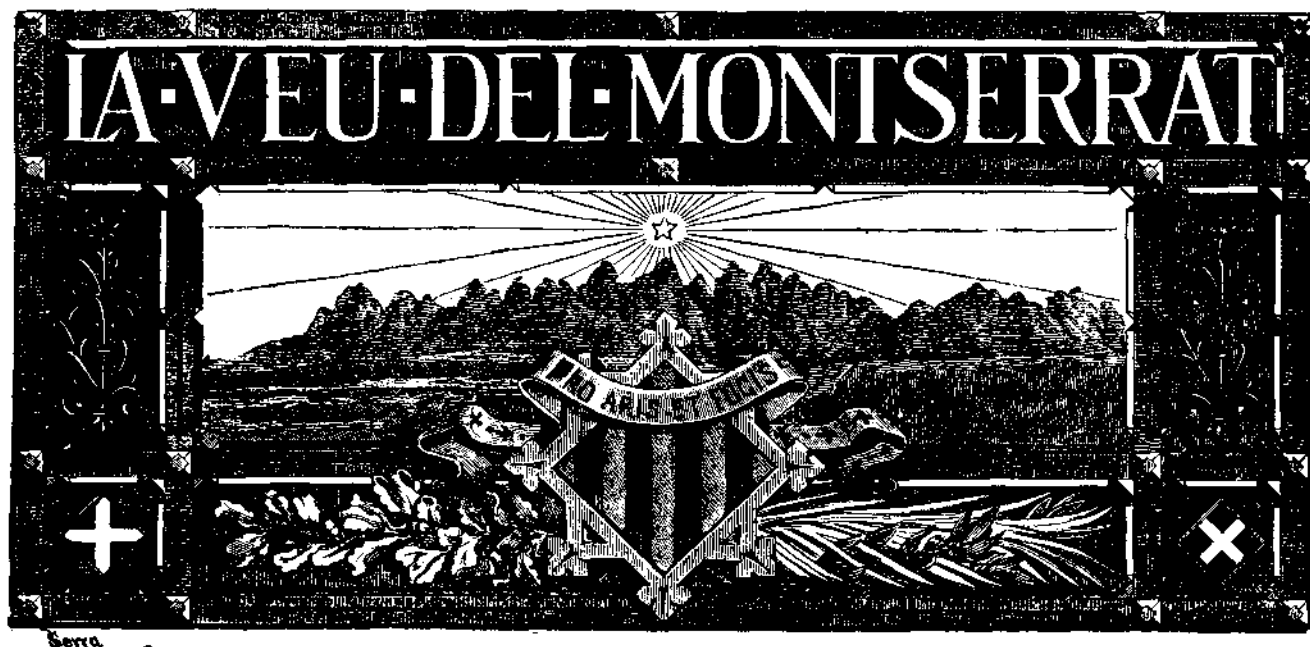

SETMANARI POPULAR DE CATALUNYA.

L'ORGIA DE LES FLORS.

Aixís ha anomenat un diariayre la cerimònia fúnebre d'En Gambetta á París. A doscents cinquanta mil franchs se fa muntar lo valor de les flors tirades sobre'l ja mitx corromput cadavre del antich dictador de la França, y per doscents mil franchs de flors n'han de donar moltes. No ha sigut, com semblava reclamar lo cas, una mar de llágrimes, mes ha estat una mar de flors. No som nosaltres los que ho dihem, sinó'ls radicals intransigents de París per medi de sos descarats periòdichs: aqueixa pública solemnitat, més que un funeral, ha sigut un'alegre festa.

Lo poble parisien es aixís. Encara en los dies actuals, en plena època republicana, anyora les festes sumptuoses del imperi y aprofita totes les ocasions pera remembrar y reproduhir tant animades hores. París es la fam personificada de la diversió y pot concedírseli que's divertesca ab tot, fins ab les cendres de sos ídols més senyalats. També's divertí un dia, y en gran, veyent tallar lo cap á una reyna.

Y en realitat la mort d'En Gambetta no mereixia tant singular apoteosis. Parlam del succés únicament, de la mort propiament, sens ficarnos en la vida. Perque la mort d'aqueix home ha estat obscura en extrem y vergonyosa. També Marat morí á mans d'una dona, mes aquella no era una dona qualsevulga, sinó una fanática heròica, una assassina llegendaria. No sé quín nom es més fácil d'oblidar, si'l de Marat ó'l de Carlota Corday.

Mes de la dona desconeguda que ha mort en secret al revolucionari dels nostres dies, que ja ni era, com aquell altre, *l'amich del poble*; de aqueixa dona no'n parlarán les histories ni la immortalisarà'l botxí de la revolució ab lo colp dur de la guillotina. Aquella fou la mort del home públich, tirá, sanguinari, y en aquella mort hi havta, si aixís se pot dir, certa gloria; moria al descobert, víctima de sa mateixa empresa. Mes aquesta ha sigut la mort deshonrosa, humiliant, filla de les passions miserables. «La fi d'En Gambetta ha sigut pitjor que la sua vida—escriu un periòdich italiá.— Si en vida's manifestá ab ses grans ambicions, ab lo gran esgarriament de ses facultats intel·lectuals; en la sua mort ha demostrat tenir lo que fa al home més degradat, l'influencia de les passions perverses y'ls resultats de una vida corrompuda.... La França no pot guardar molt temps la memoria d'un home mort ab tals circumstancies.»

Mes també aquell era degradat y corromput, «un'ànima de fanch hont bullían les passions més violentes y llicencioses,» com diu un historiayre. «No esperá á corrompres que fos mort, sinó que ja's corrompia en vida, cubert tot son cos de lepra.» Y, no obstant, lo cadavre de Marat, estès en les sales de la Convenció, també sobre un llit de flors, ni més ni menys que'l d'En Gambetta, ensenyant al poble la nafra mortal del punyal de la Carlota; encara aqueix cadavre despertava entre'ls de la Montanya, entre'ls Jacobins y'ls Franciscans un sentiment poderós, la venjança... ¿Què pot inspirar lo cos inanimat del ex-dictador dels nostres temps, ensenyant en lo palau Borbon la lletjesa de sa figura física y moral, aquesta so-

bre tot, que no bastava á cubrir la bandera tricolor ab que l'enmortalláren?

Verament necessitava tal lletjesa cubrirse ab doscents mil franchs de flors, y áduch aixís pogué més y dominá sobre totes les olors l'olor de la carn corrompuda. «Era impossible, —escriu lo *Gaulois*—estar llarch temps en aquella cambra mortuoria sens que la respiració se'n ressentís en gran manera. Nosaltres haguérem menester prou valor per estar allí l'espai de cinch minuts...» Debía semblar que en aquella fúnebre exposició no solament s'ensenyava la descomposició natural del cos, sinó fins també la voluntaria corrupció de l'ànima. En Zola hi podia trobar assumpto pera fer la més famosa de ses noveles: llegir los detalls que respecte al particular insertan lo *Gaulois* y altres diaris parisiens ja es com llegir un capítol d'aqueix novelador de tant trista fama.

Mes hem de tornar á dir que la festa del enterro fou grandiosa, no vista may á París, no vista tampoch jamay en los temps antichs en les grans ciutats gentiliques. Perque aqueixa festa fou lo paganisme renovellat. «Ni una creu, ni un capellá...—notan los diaris republicans—. Está ja vist y provat que pera donar ostentació á uns funerals no's necessitan pera res les pompes del culto catòlich.» Y en aqueix entusiasme de l'impietat ja no falta qui demana que un colp més s'arranque al culto l'iglesia de Santa Genoveva, que per dos vegadas ha servit ja de Panteon pera enterrarhi 'ls ossos dels grans revolucionaris, y que secularisada novament ò novament profanada, se destine á guardar lo sepulcre d'En Gambetta. «Perque 'l dia ha de venir—diuen ells—en que 'l Panteon sia restituhit als grans hòmens.»

No ho han damanat encara, mes ja ho demanarán, que 'l sepulcre sia mólt sumptuós y mólt artísat y que al voltant de tots los atributs de la revolució, de l'impietat y de la república, s'hi pose una llegenda que recorde al *gran home* y que, ensemps que de recort, servezca als esdevenidors republicans de nort y de programa. L'inscripció no pot ésser altra que aquesta: *Le cléricalisme, c'est l'ennemi*.

Mes ¡ay! qu'entremetx de tot aqueix entusiasme apareix l'odi, odi terrible y descarnat, y qu'entre tantes flors, també hi surten mólt agudes espines, y entre tants aplaudiments també s'hi senten atronadors xiulets. En Rochefort y 'ls séus, es dir los ultra-radicals, son los que s'encarregan d'amarguejar aqueixa gran festa de la república. La *Revanche*, periòdich d'En Félix Pyat, ha publicat orlat de negre un chor de planys en burla, cantats per gent mólt diversa, y l'*Intransigeant*, lo diari d'En Rochefort, se desfá en la següent intencionada observació: «Ells ne diuen d'açò una apoteosis... En aquest cas será un'apoteosis

á la qual no habrán contribuït en manera alguna 'ls obrers ni 'ls socialistes. A França existeixen actualment mes de 600 juntes de sindicat obreres, y d'ellas n'hi há 150 á París. Donchs bé, *quatre* únicament han estat representades en lo corteig y açò encara de mólt pobre manera. Y, no obstant, los tallers estavan tancats y 500,000 obrers se trobavan sense res que fer. Mòlts han anat á veure passar lo corteig; *ni un sol* ha entrat á formarhi part.»

Veheuse açí la prevenció y la rancunia dels socialistes, que ni's satisfan ab lo paganisme y 'l materialisme de la fúnebre cerimonia. Y veheuse açí al desdixat Gambetta presentant-se á Déu ab lo trist feix de ses culpes á l'hora mateixa en que'l bescantan los hòmens, sos correligionaris mateixos. Son los lloperrets nats al calor d'estrafalaries prèdiques è infants ab extremat cuydado per la lloba mateixa.

Lo poble francès ha cubert de flors lo camí d'un home mort ab mort obscuríssima després d'una vida de passions y d'errades. Lo poble francès no ha donat en açò mostres de gayre bon gust. Un home de la lletjesa material y moral d'En Gambetta no mereixia tantes flors, no valia tantes corones. Nosaltres no'ns acabam de determinar á creure que açò ho haja fet la ciutat de París pel desdixat revolucionari. Nosaltres tenim un pensament, pot-ser una mania; lo que nosaltres pensam es que açò 'l poble parisien ho ha fet per una cosa més ideal, menys humana, menys intangible que 'ls restes mortals d'un revolucionari; nosaltres creyem que ha de venir un dia en que's posará al descobert que totes aqueixes corones, que totes aqueixes flors, eran per enterrar dignament l'institució representada en la materialitat per aqueixa figura en la que 'ls escultors francesos se gosan en estampar les immortals fesomies gregues, cubrintla après ab la gorra frigia, voltantla de palmes y esculpint á la fi les lletres R. F. en lo pedestal de marbre.—Y.

CARTAS ROMANAS.

Roma, 8 de Janer de 1883.

Que aquest es un poble artista, es cosa mólt sabuda; tant ho es, que pot ser l'enllepoliment de la bellesa artistica ha perjudicat á la virilitat de son caràcter, com lo menjar massa dolç porta detriment á la energia muscular. Fins los pobres que captan, ho fan ab un cert énfasis de tragedia, que á vegadas per excessivament dramática la expressió, no produheix l'efecte de commiseració que's busca.

Una manifestació del instint artístich del poble romá he vist exos dias de Nadal, y es l'episodi popular de que prometí parlarvos. Es cosa realment interessant y segons tinch entés costum mólt antiga y tan arrelada, que no te traças de mimvar l'entusiasme del poble que l'ha conservada fins ara. Tothom ha sentit parlar y molts de mos lectors conixerán lo convent è iglesia de

Ara-Cæli, situada al cap d'amunt d'una llarga y enfilada escalinata precisament al costat del famós Capitoli. La historia diu que l'àrea de la actual iglesia la ocupava avans lo temple de Júpiter Capitoli; y una hermosa tradició suposa que'l nom de *Ara-Cæli* li ve del fet prodigiós que's conta d'una especie de somni ò visió que l'Emperador August tingué la nit matexa del Naxement del Salvador, y algú hi afegeix que's sentiren aquella nit sagrada los vagits d'un infant en lo temple mes cèlebre de la Roma pagana. Lo fet es que en la dita iglesia de *Ara-Cæli* s' venera una imatge del Infant Jesús que's coneix ab lo nom del *Santo Bambino*, per la qual tenen los romans tal devoció que quan la trauen per durla á casa d'un malalt, es portada en colxe ab llum d'atxas, y la gent se descubreix y fins molts s' agenollan. Aquesta imatge totes exas festes de Nadal ha sigut exposada en un hermós pesebre que 'ls Framenors arreglan en una capella lateral ab ben entesa perspectiva, essent de tamany natural las figuras de primer terme. A totes horas es mólt lo concurs de gent que va á visitar al *Santo Bambino*, y sobre tot á las tardes dels dias festius hi há empentas per sentir los sermons dels noyets y noyetas, que aquest es l'episodi pera'l qual he escrit aqueix preàmbul.

Anava jo una d'exas festes en un dels *omnibus* que fan lo viatge del Vaticà á la plassa Venecia, y venia al meu costat una bona dona del poble, tota endiumenjada, que sovint acariciava á una filleta seva, de uns set anys, vestideta ab lo bo y millor com si anés á bateig ò á exàmens. A la poca estona, la mare no s'ho pogué callar, y'm digué que la seua noyeta anava á *fare il sermone al Santo Bambino*. Qui li ha ensenyat? preguntí jo.—Las mestras de l'escola del Borgo que son religiosas, y *anche io*,—me respongué la mare fent la mitxa rialla y dientme que ella quant era petita hi anava cada any. Cap á *Ara-Cæli* anava jo també, y al arribar, me trobo obstruït casi'l pas per la multitud que s'apilota á prop del cancell. Un grupo fa las sevas devocions devant del *pesebre*, y á l'altra part y enfront del mateix se forma un grupo mes espès al entorn d'una taula á la qual van pujant, per rigurós torn de prioritat de temps, no de precedencia de edat ni de condicions, una reguitzellera de noys y noyas, sobretot noyas, fins que 'ls frares diuen prou y'l sagristà remena las claus per tancar la porta. Vos dich que es un espectacle que encanta, y s'hi descubreixen allí una munió d'artistas en estat de capoll.

Los frares al chor, que es al ábside de l'espayosa iglesia, anavan salmejant; y sense que la grave salmodia sia per res destorbada, aquells ignocents infantons van descapdellant los seus graciosos parlaments, en prosa y en vers, desde dalt de la taula cuberta ab una catifa, dominant la multitud ab la serena tranquil·litat de la cándida ignocencia. A vegadas son dos los que ensempe hi pujan; y s'entaula un diàlech que á voltas fa esclafir la rialla, contant las escenas bíblicas, accionant com uns petits actors, alguns ab un garbo y una intenció en lo recitar, superior á la sua edat, que per lo que jo he vist, no travessa casi may dels dotze anys. Pochs d'ells haurian fet encara sa primera comunió. A vegadas eran una vintena los que esperavan tanda, al voltant de aquella columna de granit á la que está arrambada la taula. Sas mares y mestras, avans de pujar, los amoixan, animan y apolixan, y al baixar de la infantil tribuna estampan un bes carinyós á sa sonrosada cara.

De las composicions que recitan n'hi há que son veritables idilis que portan lo dols parfum de la poesia religiosa popular, y quasi tots los parlaments, sian en prosa sian en vers, terminan ab una pregaria que las axeridas criatures recitan agenollats y ab las manetas plegadas. *Protege il Pontefice, e i miei genitor* deya

un al Infant Jesús ab accent de inefable tendresa, que feu llagrimejar á un pagés ferreny que jo tenia al costat; y no era l'únich entre'l numerós y variadíssim auditori que se sentia commogut per las hermosas frases que exian *ex ore infantium et lactentium*, devant de la imatge de Aquell que volgué ferse Noy per salvar als hòmens. Fins als inglesos que per allí hi havia badoquejant ab la *Guia* á la mà, coneguí jo que la popular escena los impressionava fortament, y molts feyan allí rotllo llarga estona, sentint tal volta dintre de son cor gelat una secreta enveja de aquestas vivas y animadas expansions de la pietat del poble catòlich, que dins de sa externa simplicitat entranyan las mes sublimes ensenyanças. Oh! si ab los ulls de la fe haguessen pogut veure aquellas perfumadas anglicanas, que devant de Deu era mes gran y mes acceptable la devoció de la pobre bugadera transtiberina que portava sa filla á adorar al *Bambino d'Ara-Cæli*, que las suas glassadas y mortas lecturas dominicals de la Biblia!...

* *

Pero de la lley del contrast ningú s'escapa. Aquest poble que segons perquè te un instint innat de la bellesa, te cosas de mal gust, com es per exemple la manera de celebrar la festa dels Reys. Per una corruptela del nom litúrgich d'Epifania, ne diuen aquí la *Befana*, y la tal *Befana* va acompanyada de un brigit y estrèpit que's pot dir son uns esquellots generals. Turbas de xicots y de pillarts de vint anys, y á vegadas de més, ab alguna mossardassa que s'hi barreja, van pe'ls carrers de Roma gran part de la nit de Reys, armats de tota mena de instruments inarmònichs, que forman la mes estrafalaria xaranga que's puga imaginar. Sobre tot á la plassa Navona, hont s'hi fa una especie de fra de joguinas y gurmaderias per la quitxalla, lo bullici y l'avalot son intolerables. M'agrada mes la manera que tenim á Catalunya d'esperar als tres Reys del Orient; puix fins la personificació de la *Befana* en la imaginació dels infants no es aquí la dels tres venturosos Reys que á las calladas horas de la nit dexan turrans y neulas per las finestras y balcons, sino que's representan á la *Befana*, com una vella xaruga, espellifada y que'l nas li toca á la barba, que viu tot l'any á la xemeneya, y'l dia de Reys baxa per portar bobons als noys que han fet bondat y carbons y cendra als que no creuen als pares. Lo fet es que aquí com per tot, lo dia de Reys es dia de feyna per las pastisseries, y botiga he vist de confiter que hi havia empentas com al portal d'una plassa de Toros de Espanya. No te fama de sóbria la gent de Roma; y'm feya observar l'altre dia un amich, que de las tres expressions que cultiu al vol tot passant pe'ls carrers, una al nens es de *mangiare*. No puch respondre de la exactitut de la observació; pero si que's pot fer constar que axis com abundan los grans palaus ab sas grandiosas portaladas, abundan mes encara las botigas baxas y fumadas, ab lo rótul de *spaccio de vino e cucina* y altres semblants. Y perdónenme mos lectors que la *Befana* de Roma m'haja inspirat uns párrafos tan prosaichs que fan olor de cunya. No tot ha de ser enfilarse per las alturas capitolinas.

* *

Del Capitoli precisament baxavan ahir á la tarde, uns grupos d'hòmens, la major part dels quals portavan á las solapas del jech ó de la levita unas medallas com duros de pilans, y alguns n'hi duyan tot un mostruari ab las respectivas cintas de diversos colors. Ab l'ayre y la manera de mirar las estàtuas y la lloba engabiada de la rampa del Capitoli, se coneixia que eran gent de *provincias* que acabavan de arribar. Lo divers accent acusava diversitat de procedencias, y preguntí qui eran

aquells paysans tan condecorats. Ab la cara s'endevinava que eran *milicianos*; y era lo que 'ls *italianissims*, ab frase petulant, ne diuen *i reduci delle patrie bataglie*; es á dir, *veteranos* de aquexa nova Italia, que s'ha format més ab la traició sectaria y l'auxili del extranger, que no pas ab l'esfors de las *pátrias batallas*. Han vingut per assistir al aniversari de la mort de Víctor Manuel; puix los que han dit y repetit: *à Roma som y d'aquí no'ns mourem*, aprofitan totes las conjunturas per convencers ells y fer creure als demés de que realment Roma es y ha d'ésser la capital de Italia. Y cada dia se 'ls va fent mes problemática è insegura aquexa capital que no es feta per ser capital de una nació. Ja 'ns vagará de discorre sobre aquest tema.

J. COLLELL, PBrE.

Secció Literaria.

CANÇÓ DE BRESSOL.

EN L'ALBUM D'UNA MARE.

Ab les cançons de ta mare
Tanca 'ls ulls, filla del cor,
Y ab besades de ton pare
Clou tos llabis rosa y or;
Reyna meva, poncelleta
Que mos ulls farán florir;
Dorm, ma filla, dorm, Marieta,
Ab un son de querubí:
Angels, féumela adormir.

Los aucells arrupits callan
Perque s'ha amagat lo sol
Y 'ls angelets ja devalian
Al entorn del teu bressol;
Ab ses ales encreuades
Un dossé hi volen guarnir,
Y ab ses céliques cantades
Somnis d'or farán venir:
Angels, féumela adormir.

Posa, posa tes mans belles
Creuades damunt del pit;
Tanca, tanca tes parpelles
Que la lluna ja ha sortit;
La nit tanca la floreta
Y la torna l'alba á obrir;
Somia y dorm ma filleta
Qu'ets la flor de mon jardí:
Angels, féumela adormir.

Quan tu dorms, amada filla,
Te fa la vetlla 'l meu cor;
May es de nit, perque brilla
Per tú sempre 'l meu amor.
Del bressol á ma faldeta
Saltarás demà al matí;
Dorm ma filla, dorm, Marieta,
Y dormint somia en mí:
Angelets, ja dorm... psit... psit.

JAUME COLLELL, PBrE.
Mestre en Gay Saber.

Vich, diada de Tots-Sants de 1890.

LA NIT DE REYS.

I.

Es sempre la diada
vigilia de Reys,
la més alegroya
qu'en tot l'any conech;
s'enjoyan los pares
y 'ls fillets ensemps,
somriuen los pobres
y 'ls altres també,
puig tots se recordan
del qu'es Rey dels Reys.

II.

La mare afanyosa
aplega 'ls fillets,
y 'ls conta rondalles
que passen al cel;
per du' á la finestra
ja te 'l covenet,
que alegres hi portan
saltant de contents;
després, despullantlos,
per 'nar al lilet,
los diu carinyosa:
—Sigueu, fills meus,
en tota la vida
mólt bons minyonets,
sinó pujaria
lo Rey carboner.—
Ne resan pe'ls avis,
los senya, 'ls fá un bes,
y els deixa tranquila
ben acotxadets;
mes, ¡ay! que al anársen
sent un angelet
que li diu:—Mareta,
¿durán carbó 'ls Reys?—
—Nó, nó, vida meva,
confits y juguets
y un doll d'alegria
del fons del cor meu.—

III.

Los ángels ne vetllan
lo somni que 'ls nens
somnia de dias
y de nit mólt més;
tan si prompte dormen
com si están desperts,
ne veuen com baixa
del cel un corteig.
Devant ne cavalca
en noble corçer,
de clin y de cascós
que son tot argent,
un rey que los sembla
ser lo més vellet;
com d'un raig de lluna
sa barba 's tenyeix,
coronan sa testa
estrelles lluhents,
vesteix del armini
les sedoses pells,
y calsa conquilles

tan blanques com neu.
 Ne monta á sa dreta
 cavall d'or rojench,
 un altre més jove
 de rossos cabells,
 que porta corona
 de perles y estels;
 teixexen sa vesta
 del sol raigs ardents,
 y d'àngel dos ales
 abrigan son peu.
 A son detrás trota
 lo poltro negrench,
 que l'altre rey munta
 de negres cabells,
 corona de bromes,
 vestit tot d'açer,
 qual mantell son boyres
 y esperons llampechs.
 Darrera segueixen
 los païges, á cents,
 criats, á milenes,
 cavalls y camells,
 y carros que baixan
 del Trono de Deu;
 y tots fins la cima
 umplerts de juguets,
 de nines è imatges
 dolsures y mels,
 turqueses y perles,
 fils d'or y d'argent,
 y luxos y trajos,
 ¡ alguns d'angelet!
 y al lluny, quan s'acaba,
 vá un carro molt ple
 de brases negroses
 pe'ls nens més dolents,
 que ab ànsia escorcollan
 lo ple covenet,
 tan bon punt despertan
 lo matí dels Reys.

IV.

Les cartes qu'endresan
 per camí del cel,
 si per un demanan
 ne reben per cent,
 los nins se'n alegren
 y á mi m'entristeix:
 puig sempre demano
 lo dols amor meu,
 y aqueix no me'l portan...
 ¡ potser no'l meresch!
 ¡ Oh! Reys de ma vida!
 digueu al cor meu,
 que plora y sospira
 ple d'anyorament,
 si l'any que ha de vindre
 segú'l portareu,
 ó al menos duguéuli
 en tendre secret,
 la dolsa esperança
 de veure'l al cel.

JOAQUIM CABOT Y ROVIRA.

Barcelona, Desembre de 1880.

Crónica Religiosa.

LA SANTA SEDE Y RUSSIA.

A las noticias que últimament donárem sobre la conclusió del tractat estipulat entre la Santa Sede y Russia, devem anyadirhi, que ja 'l 25 de Desembre, un diari rus *Lo Nord*, escribia un article notable demostrant que cada diplomàtic que s'envia á Roma á representar las Potencias europeas prop del Sant Pare, era una nova protesta á favor de son domini temporal. «Sense una soberania temporal, diu *Lo Nord*, per quant se supose restringida la independència del Papa, com Cap de la Iglesia, seria il·lusoria. Si'l Papa no fos ben amo al Vaticà, los Gabinetes d'Europa no voldrian extrenyer las relacions diplomàticas ab un simple súbdit del Rey d'Italia, exposat á veure'l seu domicili violat per la policia italiana en busca de documents que podrian comprometre.» Altres diaris russos apunten las rahons que mouen á la Russia y altrás potencias á relacionarse ab lo Sumo Pontífice. En aquest temps de agitació social, escriu lo *Diari de Sant Petersburg*, la agitació no será superada, no será just lo imperi, ni'l súbdit estará quiet, si l'imperi d'una lley superior no manté en la equitat á prínceps y pobles. Lo govern rus no pot tol·lerar que «en aquest temps de agitació social» torna á dir lo citat diari, la més poderosa forsa reguladora de la societat sia impedida per un govern deslleal, insultador de la conciencia pública y conculcador dels drets dels pobles.

La *Germania*, diari catòlich de Berlin, s'ha anticipat á publicar los punts principals del acort entre la Santa Sede y Russia, y fa constar lo disgust ab que s'ha vist en tots los círcols polítichs de Alemanya que la Prussia s'hage dextat passar devant á la Russia en exa qüestió.

«La Prussia, diu, no podrá certament escusarse dient que no pot entendres ab una Iglesia que en lo Imperi del Czar sab donar á la autoritat del Estat totas las satisfaccions possibles. Mentres que Giers conclou la pau polítich-religiosa y que Gladstone envia un agent á Roma, la Prussia persisteix en las funestas tradicions del Kulturkampf.»

UNA NOTABILÍSSIMA PROFECIA.

La *Civiltà Cattolica* ha referit la següent recent profecia, qual autenticitat li ha sigut assegurada per persona que conegué al religiós á qui fou fet lo vaticini extraordinari que van á veure nostres lectors.

«En 1849, lo P. K.... zelosíssim predicador dominicà, de Polonia, haventli prohibit lo govern cismàtic l'estampar res, ab pena de desterro á Siberia, vivia afigidíssim de veures axís impedit de fer lo be que desitjava. Un vespre, al ficarse al llit, obri la finestra y ab los ulls girats al cel pregava ab gran fervor: *Oh gloriós mártir de Cristo, Beato Andreu Bobola, vos que ja fa tants anys profetisàreu la restauració de la Polonia; vos que veyeu los seus dominadors empenyats en apartarla de Deu ab lo cisma, oh! no permeteu tanta desgracia y oprobí, y alcansauli del Omnipotent que la deslliure del jou cismàtic protestant.* Tancava la finestra per anarsen á descansar, quan li apareix lo beato mártir y li diu: *Aquí tens al qui acabas de invocar, torna á obrir la finestra y veurás.* Espavordit, atónit, obra la finestra'l religiós, y veu ab gran estupor no ja'l jardinet y las parets del seu convent, sino una inmensa perspectiva de vastíssima planura.

Tu veus, digué'l sant mártir, los camps de Pinko

hont tingué la gloria de sufrir lo martyri per la fe de Jesucrist; ara torna á mirar y conixerás lo que desitjas saber. Girá 'ls ulls á la campanya lo P. K... y mes que may admirat, veu sobre aquelles desertas planuras, innumerables exércits russos, turchs, francesos, inglesos, austriachs, prussians y altres que no discernia be, empenyats en sangrenta batalla; y com no entenia lo significat de aquella visió, li explicá 'l B. Bobola, dihent: *Quan finirá la guerra que tu veus, alashoras lo regne de Polonia, per la misericordia de Deu, será restablert, y jo ne seré regonegut patró principal.* Y en proba de la veritat de aquesta visió y del cumpliment de la profecia, retaquet la meua mà... y li dexá marcada sobre la tauleta de la celda, y desaparegué.

Fora de si per la gran maravella, apenas lo sant religiós podia proferir alguna pia jaculatoria de gracias al Senyor y al seu mártir; pero en fi tornat completament en sí, mirava la tauleta é hi veyá la marca de la mà. La besá moltes vegadas y tranquilisat se ficá al lit. A l'endemá al despertar-se, correu á mirarla altra volta, y trovanthi impresa la mà com al vespre abans, se acabá de persuadir de la veritat del vaticini; per lo qual reunint en sa celda á tots los del convent, mostrantlos la prodigiosa senyal, los contá tot lo que li havia succehit la nit passada. Y á molts altres se comunicá 'l fet y jo mateix que 'us ho conto, ne tinguí personalment noticia trobantme á Polock, hont me 'n feren relació.»

LO CENTENAR DEL CARME.

Sembla que s'escau en aquest any qu'hem començat lo XVIII centenar del cultu carmelita. Era en l'any 83, segons se conjectura, que uns anacoretas ó monjos alçaren en lo mont Carmel la primera iglesia dedicada á la Mare de Déu. Verament es aquest aniversari notable, y creyem que será molt celebrat en tot lo mon catòlich, atesa la gran devoció qu'en totes parts se té á la Verge del Carme. Sabem que á Italia ja hi há ciutats que 's preparan á commemorarlo dignament. De lo que fassan los catòlichs en aquest sentit ja n'anirém donant compte als nostres lectors.

DOS ENTERROS.

Nostres lectors tindrán ja coneixement de la mort del general francés Chanzy, ocorreguda en Chalons del Marne poch dias després de la d'En Gambetta. Abdós personatges havian estat relacionats quan la guerra franch-prussiana per ocupar-se en la salvació de la França. Abdós eran republicans, mes lo republicanisme del general Chanzy era d'un caràcter conservador, y 'ls republicans sensats de França l'indicavan com á substitut d'En Grevy en la presidencia de la república, á fi de arrancar aquesta de mans dels radicals intransigents.

Los dos enterros han ofert un curiós contrast. Lo d'En Gambetta, com ja sab tothom á horas d'ara, ha sigut purament pagá ab més caràcter de festa popular que d'altra cosa; en lo del general Chanzy, si bé no hi han faltat coronas y molts crespons y banderas, hi han anat diferents prelats de l'Iglesia catòlica y números clero y se li ha cantat una solemne missa de cos present, ab oració fúnebre del Bisbe de Chalons.

Ab est motiu recordan alguns diaris francesos que 'l general Chanzy havia sigut sempre deferent y respectuós ab lo clero. L'únich *Te-Deum* que 's cantá durant la guerra ho fou ab l'assistencia de Chanzy, en l'iglesia de Saint-Peravy-la-Colombe, l'endemá de la victoria de Coulmiers.

MORT DEL ARQUEBISBE DE LIMA.

Diferents periódichs han parlat de la mort violenta d'aqueix Prelat. Segons un despaig telegráfic publicat per la *Gaceta de Colonia*, de la veritat de qual contingut no 'n responem, volent Mons. Francesch Orueta, que tal es lo nom del citat arquebisbe, intervenir per calmar al indians sublevats per l'anunci de la venda sacrilega dels vasos y objectes sagrats ordenada pel procónsol de Xile, que governa en l'actualitat la república peruana, y no podent impedir ni l'impia espoliació ni lograr tampoch entre 'ls indians son objecte, decidí allunyar-se de la ciutat. En aquella ocasió hi hagué un moti popular, morint en ell l'Arquebisbe y quedant ferits molts sacerdots. Los diaris de Londres publican sobre aqueix fet confosas noticias de las quals se despren que 'ls indians matáren al arquebisbe per equivocació, prenent lasúa escolta per una companyia de tropa xilena.

Mons. Francesch Orueta y Castrillon, del Oratori, era nat en Lima l'any 1804 y era arquebisbe de la propia ciutat desde 'l 21 de mars de 1873.

CONVERSIONS NOTABLES.

Aquets dias s'han anunciat las següents:

A Génova, lo baró de Bannicach, de Stuttgart, al qua Mons. Mermillod, bisbe d'Hebron, ha ordenat de sacerdot.

A Zurich (Suïça), lo doctor Lutterkoth, director de una fàbrica important en la dita ciutat.

Lo cèlebre bariton anglès Standley á Highatel, que ha abjurat sos errors en l'iglesia dels Passionistas.

Vint y tres ministres protestants dels anomenats *ritualistas* á Inglaterra.

Lo baró Tetton Sybes, ab tota sa familia á Londres, qual senyor es dels més richs d'Inglaterra, havent volgut deixar recort de l'època de la seua conversió ab la fundació d'una iglesia catòlica en la gran ciutat inglesa, pera qual construcció ha donat la suma de duascentas cinquanta mil lliuras esterlinas.

Y, finalment, á Berlin, la filla del doctor Magnus, lo diplomátich que, essent embaixador á Copenhague, caygué en desgracia del govern alemany per haverse proposat, dihent cosas en favor de França, en un banquet presidit per una famosa còmica.

NOTICIAS VARIAS.

Los cardenals morts durant lo passat any 1882, son dos: l'arquebisbe de Sevilla, nostre compatrici Fra Joaquim Lluch y Garriga, y l'arquebisbe de Burdeos Mons. Francisco Donnet, de qui parlárem l'altre dia.

—S'anuncia la celebració d'un Consistori pontifici pera mitx mes de Febrer vinent.

—Lo clero de Nàpols ha tingut una gran pèrdua ab la mort del canonge Gaetà Barbato, cèlebre lletrat y epigrafista il·lari de primera força. Son successor es lo sacerdot Lluís Parascandolo, del qual dona la següent noticia un periódich catòlich napolità:

«D. Lluís Parascandolo, advocat fiscal de la Curia, professor d'història eclesiástica y censor per la revisió de llibres, es lo docte autor de la *Memoria histórica-crítica-diplomática de l'Iglesia metropolitana de Nàpols*, de la *Historia de la francmasoneria filla y hereva del maniqueisme* y d'altras varias obras d'història sagrada y civil. Aquest eclesiàstich, tant piadós com erudit, ha merescut elogis del actual Papa Lleó XIII com n'havia rebut avans de Pio IX, y está en literaria relació ab las més cèlebres arqueòlechs sagrats del nos-

tre temps dels quals es estimat y tingut per autoritat en materia de judicis històrics y consultat, ademés, ab moltíssima freqüència.

—Lo senyor baró de Cetto ha rebut las lletres que l'acreditan com enviat extraordinari y ministre plenipotenciari del realme de Baviera prop la Santa Sede. No està fixat encara 'l dia de sa oficial presentació a Sa Santedat.

—Ha mort á Clamart Mons. Dauphin, prelat domèstic de S. S. y director de l'Obra Pia de las Escuelas d'Orient. Tenia més de setanta anys y deixa molt bona memoria de son zel y de sas virtuts.

Dietari del Principat.

Neu, pluja y boyras, de tot hem tingut esta setmana. Lo sol apenas s'ha deixat veure, y en aquets derrers dias ha acabat per resoldres lo temps en abundosa pluja. A mitxdia d'avuy s'ha aclarit una mica 'l temps y ha sortit lo sol, mes lo Llevant queda molt carregat.

—Se nota molta animació en lo Círcol Literari. A judicar per la mateixa, l'any promet ésser profitós en lo sentit acadèmic. Un d'aquets dias passats se repartiren los torns de sessions, las quals s'inaugurarán eixa setmana entrant pel senyor president D. Joseph Font y Manxarell, qu'està ja escrivint son discurs. Falta ara que s'animen los senyors de la secció lírica, á fi de que no tot sian disertacions acadèmiques y 's done major varietat y alicient á las vetlladas.

—En altre lloch del periòdic publicam lo cartell pera 'l certàmen d'enguany dels Jochs Florals. Las comissions elegidas pera organisar las diversas festas ab que 's tracta de celebrar lo XXV aniversari de la restauració de la poètica festa, están ja treballant ab tola activitat y pel dia 20 están citadas pera presentar ja resoltos y arrodonits sos projectes. Una cosa trobam á faltar entre las diferents ceremonias de que 's parla. ¿Ningú ha pensat en donar gracias á Deu en una forma ó altra per haverse conservat durant viut y cinch anys l'institució contra vent y tempesta? Un *Te-Deum* cantat ab tota pompa y ab assistencia de todas las personas y corporacions interessadas, en la Catedral barcelonina, fóra la solemnitat més digna y acertada y la més propia del esperit cristià ab que 's restauraren los Consistoris del Gay Saber.

—Lo *Bolletí oficial* d'esta provincia publica una circular encarregant la formació de juntas locals de defensa contra la filoxera é instant á las autoritats pera que fassan cumplir tot lo que s'ordena per aqueix cas en las lleys vigents, tot á fi de facilitar los treballs del enginyer agrònom designat pera l'extinció del terrible insecte. Encarrega á todas las forças civils y militars que presten al dit funcionari y 'l personal á sas ordres tots los auxilis y cooperació que necessite pera 'l millor èxit de sas operacions.

—A las 12 de la nit del passat dimecres morí á Barcelona lo canonge Ardiaca d'aquella Catedral Dr. D. Pau Palau y Termens, á l'edat de setanta cinch anys. Era germà del Dr. Antoni Palau, Bisbe de Vich y després de Barcelona, qui havia provehit en ell una canongia de la nostra Catedral, després d'haverlo fet son secretari. Per elecció oficial passá després á ocupar una dignitat en la Catedral de Barcelona, hont s'havia distingit molt per no faltar may al cor, á no ésser per causa de malaltia. Vivía modestament y ha mort ab la més cristiana resignació. Déu lo tinga al cel.

—Pera 'l dia 25 del mes corrent sembla qu'està definitivament senyalada l'inauguració de la secció de via compresa entre Calafell y Valls, en los ferro-carrils directes de Madrid á Barcelona.

—Pel ministeri de Foment s'han concedit al museu Balaguer de Vilanova y Geltrú quinze quadros, originals de pintors de l'escola antiga.

—S'han anunciat las vacants de sis notarias, en las poblacions següents: Barcelona, Vich, La Bisbal, Montblanch, Agramunt y Vilafranca del Panadès. Lo plaç dintre 'l qual deuen presentar las sol·licituts es de trenta dias.

—L'Ajuntament de Barcelona está en tractes ab la *Societat espanyola d'electricitat* pera estendre á diferents vias de la ciutat l'il·luminació elèctrica, únicament establerta per ara en lo passeig de Colón. Entre 'ls carrers en qüestió s'hi contan la Rambla y 'l carrer de las Cortis Catalanas (Gran-via) en la ciutat nova ó *Ensanche*.

—Fa quatre dias que ha caygut lo ministre d'Hisenda, quals projectes econòmics mogueren tanta fressa ara farà un any, y ja 'ls barcelonins, que's pintan sols per certas cosas més propias per guanyarlos la compassió que la consideració y respecte dels extranys, anuncian la publicació d'una peça de música del genre ballable, que té per títol *Camacho ya cayó!*

—S'ha publicat lo cartell pera un certàmen frenopàtic que tindrà lloch pel Setembre vinent en lo manicomi *Nueva Belen*, de St. Gervasi de Cassolas. Ab esta ocasió, diu un periòdic que s'inaugurá en un dels jardins d'aquell establiment una estàtua del monjo valencià Fra Joan Gilabert Jofré, primer fundador d'eixas benèfiques casas de boigs.

—Del antich y molt notable convent de Sant Francesch, de Palma de Mallorca, tractan de ferne un presidi. Todas las personas sensatas y todas las corporacions de l'illa s'han alçat contra aqueix trist pensament. L'*Ignorancia* ho fa saber ab aquestas rallas, curtas mes eloqüents:

«Ses rubines de Sant Francesch van á ma de quedá convertides en penitenciaría de criminals.

No pot sé: s'art, sa religió y ses nostres glories no heu consentiran jamay.»

ESCANDALL DEL MERCAT DE VICH.

(Dia 13 de Janer de 1883.)

Quartera.		Hectólitre.		Quartera.		Hectólitre.	
Ptas. cs.		Ptas. cs.		Ptas. cs.		Ptas. cs.	
Xexa.	18'	»	25'33.	Blademor.	13'	»	18'29.
Forment.	16'50	»	23'22.	Mill.	11'50	»	16'15.
Mestall.	13'	»	18'29.	Fajol.	10'	»	14'05.
Ségol.	12'	»	16'88.	Fabas.	13'	»	18'29.
Ordí.	9'	»	12'64.	Llegum.	17'	»	23'92.
Cibada.	8'	»	11'24.	Fasols.	20'	»	28'14.
Espelta.	6'	»	8'44.	Ciurons.	20'	»	28'14.

Varietats.

MEMORIA HISTÓRICA

de la Parroquia iglesia de Santa María de Vilafranca.

La Parroquia de Santa María de Vilafranca te antich origen. Consta que á fins del sigle X lo Bisbe de Barcelona Vivas II assigná á la vehina y antiquíssima Parroquia de S. Miquel y S. Pere de Olérdula, entre altres capellas, una anomenada de Sta. María, que sens dupte era nostra primitiva iglesia Parroquial. Varis son los datos per creure que la fábrica anti-gua era ja de alguna importancia. Son rector, á ultims del

sigle XII, obtingué de N^o Anfós I lo privilegi de desempenyar una notaria pública. En Novembre de 1285 lo Capellà de dita iglesia administrà lo Viatic al Rey En Pere II lo Gran, que morí en son Palau d'esta vila, que fou després la Casa que'l Monastir de Santas Creus posseí al bell devant de la dessus-dita iglesia, cantonada al carrer de Sant Bernat.

En l'any 1324 lo Rector constituït en Santa Marta per la cura d'ànimes fou nomenat Ardiaca de la Catedral de Barcelona elegint desseguida un Vicari perpètuu pera servir l'Iglesia. D'unas lletres expedidas pel Bisbe de Barcelona en 1366 se despren que ja existia la Hda. Comunitat de Prebeters, puix en ellas deya'l Bisbe al Degà, á propòsit de contribuir á la construcció de las murallas de la vila: *Si consules instant ut Beneficiati in opus murorum contribuant, quamvis mihi placet, eos in hoc cogere nolo.*

Se sab quan hagué principi la fàbrica de l'Iglesia actual per la copia d'una lápida existent, mes illegible, en la paret exterior del costat de llevant del començament del abside, qual copia, precedida d'una nota, se troba en lo Cronicó municipal anomenat *Llibre vert*. La nota, que data del any 1604, y la copia de la lápida diuhen aixís: «Nota que la Iglesia Parroquial fou de nou edificada ó reedificada en lo any de la Nativitat del Senyor, regnant lo Sereníssim Rey En Pere, l'any 1284 com apar en una pedra que segons s'es poguda llegir diu lo següent: *Kalendis Maji anno Domini MDCCLXXXV Hieronimus de Montoliu existente rectore ecclesie Villefrancha tunc fuit opus ecclesie memorantes intus opere per franchum fratres fuit positus primus lapis*» (1). L'estil del edifici confirma'l contingut de la dita lápida, perqu'en molts sillars del abside y de la nau se notan las senyals dels *franchos fratres* y perque l'arquitectura de la nau y la forma de sas capellas pertanyen á la transició bisantina-gòtica y l'abside á la bona època del art oïval.

La nova Iglesia, com qu'es gran y tota de pedra de silleira, trigà pròximament dos segles en quedar acabada, mes ja debía esserho á mitx segle XV, puix consta que prop de la mateixa passà en 8 de Novembre de 1462 lo succés més sangrent que registran los anals de la vila. Afligian á Catalunya las revoltas y alteracions del regnat de D. Joan II. Aquest acabava d'alçar lo setge que havia intentat posar á Barcelona y la primera població d'importancia á que's dirigí fou la desdixada Vilafranca. Entranthi per combat, morí'l Senescal de Bigorre, que era un dels capdells dels francesos auxiliars, cridats per D. Joan II, y per esta causa, segons diu l'Analista Zurita y confirma la Crònica municipal, s'executà en los vehins molt rigorós càstich, puix fóren degollats quatre-cents hòmens que s'havían acullit á l'Iglesia. Se compta aquest fet perqu'está relacionat ab la Santa Imatge de la titular de la Parroquial. Diu la nostra Crònica local: «Axí entraren ab gran furia y arribant á la Iglesia major ahont y era recullida moltíssima gent, de dins de la qual se tragueren cinch cents homes y els degollaren devant de la casa de l'Almoyna y la sanch arribà al portal de Sant Bernat. Succedí un miracle que l'Imatge de Nostra Senyora del Altar Major (que vuy es á Nostra Senyora del Socors) se posà á plorar, y fent gran sentiment, si aixís se pot dir, de la injusticia y soberbia dels francesos, que entès lo miracle per lo Rey D. Joan II y la Reyna D.ª Joana Enriquez, madrastra del Príncep D. Carlos de Viana, manàren á pena de la vida parés la matanza.» La vila quedà mal parada per molts anys:

(1) La copia d'esta lápida es defectuosa. Persona intelligent creu que la lápida deya: *Kalendis Maji anno Domini MDCCLXXXV Hieronimus de Montoliu existente rectore ecclesie Villafranca fuit opus ecclesie memorate inceptus: opere per franchum frater fuit positus primus lapis.*

aixís ho diu la citada relació, puix además de l'horrible catàstrofe ja contada, cremàren tolas las escripturas dels Nctaris, y saquejàren tots los bens mobles.

Arrivam ja á l'època de la solemne consagració de Santa Maria. La fetxa d'aquest succés espiritual y memorable, 29 d'Agost de 1484, consta en dos distints documents, abdós autèntichs. En l'arxiu de la Parroquia se guardan las lletres originals firmadas y selladas ab llur segell penjant, pel Prelat consagrant, que ho fou D. Pere d'Urrea, Arquebisbe de Tarragona, desde 1445 á 1489 en que morí, y nomenat Patriarca d'Alexandria pel Papa Calixto III, agraht als bons serveys que havia prestat lo dit Arquebisbe en l'any 1456 manant set galeras pontificias unidas ab altres Prínceps cristians contra'ls Turchs qu'en 1455 s'havían apoderat de Constantinopla. Havent cridat l'atenció que no fos lo Bisbe de Barcelona, ço es lo Diocessà, sinó'l Metropolità'l Prelat consagrant, s'ha tractat d'inquirir los motius, y ab referencia al cronista Blanch en son Arquebiscologi de Tarragona, cap. XXXIX, s'han conegut alguns datos que poden explicar aquell fet. Lo Prelat D. Pere d'Urrea era un gran home de govern, més aficionat á las armas que á las lletres, diu lo citat cronista, y afegeix que fou un dels nou comissionats que'ls catalans elegiren en forma de Corts al Rey D. Joan II pera pregarli dongués la llibertat á son fill D. Carles, Príncep de Viana, tant estimat dels catalans; que'l dit Prelat, després d'haver sigut al principi favorable al Principat de Catalunya, considerà després més prudent seguir lo partit del Rey; qu'en l'any de 1469 fou nomenat dit Arquebisbe general del exèrcit que'l Rey tenia en lo Panadès, hont acredità més sas bonas qualitats per manar defensant lo país que se li havia confiat dels atropells dels enemichs; y acaba'l cronista dihent que durant aqueixa guerra'l Rey presentava los títols dels beneficis de patronat dels qu'eran rebeldes y encarregava donar la colocació d'ells al Arquebisbe de Tarragona, com Metropolità y superior al Bisbe de Barcelona, segons carta que li escrigué'l Rey desde Granollers á 8 de Desembre de 1471.

Tornant als datos relatius á la terminació de l'Iglesia de Santa Maria, dirém qu'en lo ja citat *Llibre Vert* del arxiu municipal d'aquesta vila hi há una nota y copia d'una lápida, que diuhen aixís: (Nota) «Mes en la epigrama que está junt al portal de l'Iglesia dit lo portal del orga está assentat lo següent: (Lápida) *La consacratio fonch feta per lo Rm. Archabisbe de Tarragona Patriarcha d'Alexandria habent lloch del Rm. Bisbe de Barcelona, fonch feta lo darrer diumenge del mes d'agost 1484. E fou fet en lo mes de novembre lo seny que ha hagut nom Salvador Andreu. Foren jurats los honorables en Joan Pellisser, Me Jaume Babau, Bernardi Conill y Joan Rovira.*»

Prosseguint l'història de la nostra Parroquia, res mes trobam digne de notar fins á mitjans del segle XVI. Alashoras se construí la magnífica Cripta ó capella subterrànea. Aixís ho prova la fetxa 1561 esculpida en la clau de la volta principal de la dita Capella y ho confirma una memoria escrita en pergami, arxivada en aquesta Parroquia.

En 1570 quedà acabada la grandiosa y elevada orga que, empostrada en la segona oïva del costat de l'Epístola de la nau de l'Iglesia que correspon á la portada lateral, produheix molt bon efecte y serveix pera solemnisar los actes del culte diví: l'ornamentació pertany á la darrera època del Renaixement y son dignes d'atenció los busts, relleus y ayrosas columnadas que l'adornan.

(Seguirá.)